

Իւղրաշեան լաւ դործ մը զիտական տա-
րադով ընտիր կերպով կատարած է իր
այս աշխատանքով:

* * *

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԿԱՐՆԵՑԻ – ՏԱՂԱՐԱՆ –
Աշխատասիրութեամբ Շուշանիկ Նա-
գարեանի: Փոքրածալ, լաթակազմ, 150
էջ, 1 լուսատիպ նկար: Երեւան, 1962:

Շնորհալի աշխատասիրողին այս հա-
տորիկն ալ կարեւոր տեղ մը կը դրաւ
մեր հին բանաստեղծութեանց նուիրուած
ընտիր հատորներու կարգին: Տիկին Նա-
գարեան կրցեր է միշտ ո՛չ միայն մոռա-
ցութեան փրկել, այլ եւ անուրանալի
կարողութեամբ յայտնաբերել մեր հին
բանաստեղծներուն ոգին:

Յովհաննէս Կարնեցի ո՛չ շատ հին եւ
ո՛չ ալ շատ ծանօթ մեր բանաստեղծնե-
րէն է, ինչպէս օրինակ Կոստանդին Եր-
զնկացին, Սաչատուր Կեչառեցին, Յով-
հաննէս Թրիւրանցին, Գրիգորիս Այթա-
մարցին, եւայլն: Սակայն անուրանալի
բանաստեղծական ոգի մը ունեցող է, որ
կ'արժէր կորզուէր անյիշատակ մնացած-
ներուն շարքէն:

Տիկին Նագարեան անոր ծննդեան թը-
ւականը կը դնէ 1750ի տեսնները եւ մա-
հը 1820ական թուականներուն. ամէն
պարագայի տակ Յով. Կարնեցիի մասին
կենսագրական ծանօթութիւնները քիչ
են: Ան եղեր է մանկավարժ, գրիչ, որմէ
տասնեակ զբոսները կը գտնուին Ե-
րեւանի Մատենադարանը: Հետաքրքրա-
կան է որ Կարին ԺԸ. դարու վերջ եւ Ի.
դարու սկիզբը ունեցեր է զբաղմունքներ
մշակութային շարժում: Կը յիշուին Մով-
սէս վարժապետ եւ աշակերտը Սարգիս,
եւ ասոր ալ աշակերտը Մարգար, որոնք
զբաղեր են ոչ միայն գրչութեամբ, այլ
նաեւ կարող մանրանկարիչներ էին:

Տիկին Նագարեան ուշագիւր չէ եղեր,
որ Յով. Կարնեցի 1810էն առաջ եւ 1808էն

վերջ երուսաղէմ ուխտի զայցած է, եւ
1810էն վերջ իր տաղերուն յիշատակա-
րաններուն մէջ ինքզինքը կը կոչէ Մա-
տեաի, որ տիտղոսն էր Երուսաղէմ ուխ-
տի զայցողներուն: Իր մասին կը յիշէ
Մկրտիչ Սրբ. Աղաւնունի իր ՄԻԱՅԱՆՔ
ԵՒ ԱՅՅԵԼՈՒՔ (Սաղմի) գործին մէջ:

Տիկին Նագարեան մեղի կու տայ Յով.
Կարնեցիի տաղերէն ընտրուի 34 սիրոյ
տաղեր: Երգելու համար շինուած այս
տաղերը, բնական է, իբր բանաստեղծու-
թիւն՝ ընթերցման համար պակասութիւն-
ներ ունին: Այսուհանդերձ բանաստեղծա-
կան շնորհք եւ քնքուծութիւն առատօրէն
կ'երևայ Յով. Կարնեցիի տաղերուն մէջ:
Տիկին Նագարեանի ընտրութեանց մեծա-
դոյն մասը կատարելապէս յաջող է:

Գործը կ'աւարտի ծանօթագրութիւննե-
րով, բառարանով եւ ցանկով:

Շնորհալի զբաղիտուհիին զբէն վրի-
պեր են կոնկրետ, պոեմ, փանատիկ, լի-
րիկական, եւն. անհարազատութիւններ,
որոնք իր շուշանիկ հայերէնը տեղ տեղ
աղծատեր են, եւ իր հոսուն հայերէնին
մէջ ոչ-ակնհաս խութերու պէս մնացեր
են: Մտղթենք որ փոքր ճիւղով մը Շու-
շանիկ շուշանաթոյր պահէ իր եւ մեր
պաշտելի հայերէնը:

Հաճելի անակնկալ մը եղաւ էջ 23 թիւ
2 ծանօթութեան մէջ ըստաւր թէ «Մենք
նպատակ ունենք հրատարակութեան ներ-
կայացնել վկայարանական ընտիր երկե-
րի (տպագիր եւ անտիպ) մի ժողովածու՝
յատուկ ուսումնասիրութեամբ»: Մտղ-
թենք որ այս խիստ մեծ ու կարեւոր դոր-
ծը կատարուի եւ հրատարակուի: Կրօ-
նական դործ մը չէ ասիկա, այլ պատմու-
թիւնները այն հերոսական հոգեկան եւ
բարոյական մարտնչման՝ դոր Հայը ա-
պրեցաւ ահռելի կորուստներով, անոպայ
եւ վայրենի տիրակալութեանց սարսափ-
ղեցիկ բռնութեան տակ:

Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ

«ԲԱԶՄԱՎԷՊ»Ի 120Դ՝ ՏԱՐԻՆ

Ձենք սիրեր յորեկաններ ու տարե-
դարձներ տօնել. կը նախընտրենք լուռ
աշխատանքով արդիւնաւորել ու նուիրա-
կանացնել այդ պատկառելի տարեթիւնե-
րը: Կը զգանք, սակայն, թէ ո՛րքան բար-
ձրանան սիւնակները նմանօրինակ թուա-
կաններու, այնքան կը բարդուին նաեւ
պարտականութիւնները. բայց ծերու-
թեան ալիքները երբեք չեն կրնար խեղ-
դել ու ջլատել թափը մեր ճիւղերուն, քա-
նի որ նորանոր ոյժեր, գիտակից իրենց
պատասխանատու դիրքերուն, նուիրուած
են լեցնելու շարքերը հիններուն, սրբազան
աւանդ մը առած իրենց ձեռքերուն մէջ,
Ալիշանի եւ նմաններու շունչով հոգեա-
յցած:

Մինչ ահա կը բոլորենք 120րդ տարին
մեր բազմամեայ հրատարակութեան, մեր
երախտապէս զգացումները կը բարձրա-
նան նախ դէպի երամը լուսապսակ մեր
վաստակաւորներուն, ոգեկոչելու յիշա-
տակը անոնց՝ որ հայագիտական – դրա-
կան – զեղարուեստական մարզերու մէջ
անմահ ուսուցիչները դարձան, եւ իբրեւ
նոր համաստեղութիւն Միթրաբեան Կա-
ճառին՝ «Բազմավէպ»ի էջերէն աստղերու
նման լուսեղէն ցոլքեր սփռեցին Ազրիա-
կանէն մինչեւ Վոսիոր ու Սեւան:

Երախտապէսութիւն անոնց հանդէպ,
որ հայրենի հնաւանդ սրբութիւններու
պաշտամունքով արբշիւ, աւերակներու
մամուլները մաքրեցին զոգոգողակն,
հաղարամեայ մազադաթներու բորբոսը
սրբեցին երկիւղածութեամբ, հնամենի
զբաղմունք ժանդը ջնջեցին մեծարանքով,
ու վերակառուցին հայկական փառքերը
դարաւոր. պատմութիւն, դրականու-
թիւն, զեղարուեստ:

Մէկ խօսքով, յարգանք ու երախտապէ-

տութիւն անոնց հանդէպ՝ որ անդու ու
յարատեւ աշխատանքով զերեզմանային
խաւարէն կեանքի կոչեցին մեր ազգային
արժէքները ու պատրաստեցին այսօրուան
փառաւոր յարութիւնը:

Բայց հին հայը նոր հայուն լաւագոյն
կերպով ճանչցնելու համար, նոր ճամ-
բայ մըն ալ բացին անոնք. ճանչցնել հա-
յուն նաեւ օտարը, հին ու նոր դրակա-
նութեանց ճաշակը արթնցնելով, տեղա-
դրական ու գիտական յառաջդիմութեան
հետաքրքրութիւնն ստեղծելով. ամբող-
ջացնելու համար, այսպէս, հայ մտքին
կազմաւորումը:

Յարգա՛նք ու երախտապէսութիւն ա-
նոնց խնկելի յիշատակին:

«Բազմավէպ» փակեց իր 120րդ տարին,
յարգանքի ու երախտապէսութեան դերա-
դոյն արտայայտութեամբ մը՝ հանդէպ
մեր զբերու ստեղծող Հացեկացի Ս. Մե-
սրոպ Մաշտոցին, տալով լաւագոյնը իր
ոյժերուն, բանասիրական ու գրական-
զեղարուեստական հանդերձի մը նկար-
չադեպ դոյնելով: Եւ ի՛նչ աւելի մխիթա-
րական, քան շարունակել նոյն ուղղու-
թեամբ, գործնական անդու նուիրումով,
ի սպաս հայ մշակոյթին:

Մեր նշանաբանը նուիրում է. մեր յար-
գանքի ու երախտապէսութեան լաւագոյն
ցոյցը՝ այդ նուիրումին իրադրո՞ւմը
յարատեւ:

Այս առիթով, Հայաստանի մշակութա-
յին Հաստատութիւններէն ստացանք շը-
նորհաւորական նամակներ. Երեւանի
թերթերէն ոմանք ուրախութեամբ յիշա-
տակեցին մեր նոր թուականը. արտա-
սահմանի մամուլին մէջ ալ արձագանգ
գտաւ իսկոյն այս տարեդարձը:

Սրտագին շնորհակալութիւն, յանուն

մեր խմբագրություն, բոլոր անոնց որ տակի ձօնը, ուր ամփոփուած է նաեւ մեր խօսքով ու գրչով ուղեցին գնահատել ու թերթին 120ամեայ գործունէութեան նը- քաջալեր կանգնել մեր աշխատանքին: Կարգիւրը:

Հաճոյքով կը ներկայացնենք ստորեւ այլ պաշտօնական նամակները եւ յիշա-

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ՏԵՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀԵՏ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ԿԱՊԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երեւան, Արուեան 29
25 Յունուարի 1963

«Բազմալեզու» հայալեռական հանգէսի խմբագրութեանը
Իտալիա, Ս. Ղազար

Յարգելի Բարեկամներ

Արտասահմանեան երկրներէ հետ բարեկամութեան եւ կուլտուրական կա- պի Հայկական Ընկերութիւնը ողջունում եւ շնորհաւորում է Ձեզ, հայկա- կան հնագոյն հայալեռական հանգէսի՝ «Բազմալեզու»ի հրատարակութեան 120ամեակի առթիւ:

Իր հրատարակութեան 120 տարիներէ ընթացքում՝ Ձեր հանգէսը նշա- նակալի գեր է կատարել հայալեռութեան զարգացման, ինչպէս նաեւ հա- մաշխարհային մշակոյթի լաւագոյն ստեղծագործութիւնները թարգմանու- թիւններէ միջոցով հայ ընթերցողներին ծանօթացնելու գործում:

Զարգացնելով աշխարհի տեղանաւոր հայազգաների լաւագոյն աւանդնե- րը, ինչպիսիք էին մեծանուն Ղ. Ալիշանը, Ն. Բիւզանդացին եւ շատ ուրիշ- ներ, Միթրեանները շարունակում են օգտակար եւ գնահատելի աշխա- տանք տանել հայալեռական բնագաւառում:

Կրկին շնորհաւորելով Ձեզ, թանկագին բարեկամներ, «Բազմալեզու»ի հրատարակութեան 120ամեակի առթիւ, ցանկանում ենք նորանոր յաջողու- թիւններ՝ հայ բազմազարեան մշակոյթի տարածման ու զարգացման գոր- ծում:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
Բ. Գրիգորեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՈՒ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ՍՈՎԵՏԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ
ՀԻՆ ԶԵՌԱԳՐԵՐԻ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՕՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ – «ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ»

Երեւան, Լեւոնեան պող. 111
19 Փետրուարի 1963

«Բազմալեզու»ի խմբագրութեանը

Մաշտոցի անուն Մատենադարանի տնօրէնութեան, անձնակազմի, ինչ- պէս եւ «Բանրեր Մատենադարանի» խմբագրութեան կողմից ողջոյն ենք յը- ղում Ձեզ, «Բազմալեզու»ի 120ամեակի առթիւ:

Հայ պարբերական մամուլի պատմութեան մէջ, եթէ փնտռենք, կան նը- րանից աւելի վաղ ծնուած, բայց չկայ նրան տարեկից ամսագիր – մօտ մէկ եւ քառորդ դար: Բայց դեռ այսօր էլ նա իր գերն ունի հայ մշակոյթի մէջ:

«Բազմալեզու»ը երբեք չգաւաճանեց իր անունը: Նա միշտ մնաց իս- կապէս բազմալեզու՝ բազմաբնոյթ ու բազմաձաւալ: Նրա էջերում գուցէ կա- րող եւ կարգալ թոթովող մանկան համար գրուած մի ոտանաւոր կամ խո- բնացու ինքնութիւնը քննող բանասիրական բարդ ուսումնասիրութիւն, քի- միայի մի բանաձեւ կամ Հոմերոսի պոէմը, բիւզանդական կայսրերի պատ- մութիւնը կամ զուարճալի հանելուկներ:

«Բազմալեզու»ը եղել է դարի մէջ իսկական զարոյց ու յուշամատեն: Բազմաթիւ հայ բանասէրներ այնտեղ են իրենց առաջին քայլերն արել եւ այնտեղ են մեքրողեան տառերով իրենց անունները ստորագրել անունի գիտականներ ու հայազգաներ: Նրա էջերում վաստակ են թողել նշանաւոր աշխարհագէտներ՝ Ալոնցը, Ինճիճեանը, Էփրեկեանը. բանաստեղծ եւ դա- սական երկերի թարգմանիչներ՝ Արսէն Բաղրատունին, Արսէն Ղազիկեանը. յողնավաստակ բանասէր ու բանաստեղծ Ղեւոնդ Ալիշանը. բանասէրներ՝ Բարսեղ Սարգիսեանը, Սուքրեանը, Պոտուրեանը, Վարդան Հացունին եւ ու- րիշ ուրիշներ:

Եւ այսօր էլ հայ վաստակած ամսագիրը կտրում է իր ուղին առանց յղկնութեան ու դադարի:

«Բազմալեզու»ի ծննդեան տարեկիցին մենք ջերմօրէն մաղթում ենք որ նրա տարեկիցները միայն մէկ անուն ունենան՝ ծնունդ, եւ միայն մէկ թիւ՝ ծննդեան թիւ:

ՄԱՇՏՈՅԻ ԱՆՈՒԱՆ
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԷՆ
Լ. Խաչիկեան